

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ

НЕДЕЛНИЯТ
ПРОДАВАЧ
НА КНИГИ

VIII

Сънувам, че закъснявам за някъде, а нямам сили да тръгна. Краката ми тежат и всяка крачка е резултат от трудна борба. Събуждам се. Усещам, че вече е светло, но не отварям очи. Лежа така известно време в очакване да чуя обичайните шумове в къщата. Но не чувам нищо освен приглушени звуци от улицата. После отварям очи и бавно оглеждам стаята. Точно така, това е нашата детска стая. Леглото на брат ми обаче е празно и застлано с кремавата покривка. От кухнята не се чува майка ми да мести съдове, нито се усеща миризмата на палачинки. Няма го и покашлянето на баща ми, докато шумоли с вестника си. Изведнџж се сецям, че родителите ми са мъртви, брат ми е изчезнал, а аз съм сам в къщата. Свивам се под завивката на кълбо и чакам да ми стане все едно.

Всъщност съм сам не само в къщата във Варна. От няколко години живея сам и в Париж – в малък апартамент на ул. „Вожирар“, Шести арондисман. С Катрин се разделихме

цивилизовано, както подхожда на членовете на семейство Дюрас. Развода уредиха адвокатите, а ние двамата се ограничихме до участие в мълчалив обяд, на който подписахме документите. Синът ни Виктор почти не реагира, обсебен от своя нов свят на студент първа година, прясно влюбен в преподавателката си по реторика. Не я бях виждал, но незнайно защо, си я представях с ужасно дълъг език, скрит зад перверзни устни. От само себе си се разбираше, че Виктор ще живее в къщата на семейство Дюрас. Аз не го поканих да се премести при мен, той не повдигна въпроса. А и тази тема не ми се виждаше важна. Въпрос на няколко месеца беше да поиска да се изнесе и да живее сам в някоя мансарда, както повечето си приятели от университета.

Докато пия на два такта дежурното джез-ве с кафе, отварям Лермонтов на произволна страница и попадам на един от пасажите в книгата, който някога ми правеше впечатление със своята маниерна неразбираемост. А днес ми изглежда като написан от мен. „... аз вече минах онзи период на душевен живот, когато дириш само щастие, когато сърцето чувства необходимост да обича силно и страстно някого – сега аз искам само да бъда обичан, и то от много малко хора; дори, струва ми се, една постоянна привързаност би ми

била достатъчна: жалък навик на сърцето...“
За пореден път се учудвам, че Лермонтов го е написал на двайсет и шест години. Интересно на колко години съм бил аз, когато съм припознал и присвоил тези думи.

За пръв път четох откъси от „Герой на нашето време“ по принуда. В гимназията имахме часове по руски и единственият път, когато видях учителката ни (строга и дистанцирана жена) видимо развълнувана, беше, когато ни четеше главата „Княжна Мери“. Очите ѝ блестяха и дори на моменти леко си преправяше гласа при пряката реч, преди да се усети и отново да започне да чете равно. Беше малко проклета и през лятото ни беше накарала да прочетем цялата книга. На мен книгата ми вървеше трудно и я търкалях няколко месеца. Но историята с княжната всъщност ми хареса, макар и да ми се виждаше малко нелогична. Бях на седемнайсет години и не разбирах защо Печорин просто не се оженеше за момичето и не заживее щастливо с него. После (не знам точно кога – може би след десетина години и две-три препрочитания) разбрах, че това не е книга за любовта. Това е книга за саморазбирането на мъжа и затова е по някакъв начин мъжка книга. И учителката ми сигурно е била с характер на мъж, който е пускала на воля само докато чете. Веднъж, малко преди да замина за Франция, реших да я потърся. Беше

ми интересно да си поговоря с нея за книгата, която вече беше наша обща. От гимназията ме попитаха кой я търси и защо, а после делово ми казаха, че преди няколко месеца е починала. Не попитах от какво.

Допивам последните глътки от кафето, състоящи се главно от утайка, която скърца между зъбите ми. Преди години установих, че без да го съзнавам, съм препрочитал тази книга всеки път, когато някой ми е изтръгвал сърцето. По някакъв незнаен начин тя ми го е връщала на място. Дали и върху брат ми книгата е имала същата власт? И къде ли е било сърцето на брат ми напоследък?

Днес е сряда и решавам да си дам почивен ден. Смятам да почета малко, играейки на една игра. Представям си, че човекът с книгите на пазарчето всъщност е брат ми. Той е омагьосан – външният му вид е променен и не може нито да говори, нито да пише. Затова ми праща послания чрез книгите и така ме насочва да разкрия тайната на магията и да го спася. А аз трябва да съм упорит в търсене на истината. Четейки. Отивам до банята, за да наплискам лицето си със студена вода и така да отпъдя самоироничното си настроение.

Отварям „Герой на нашето време“ и набързо минавам предговора. Всъщност структурата на книгата е доста объркана и по-на-

матък има втори предговор, който ми е любим и дори веднъж го използвах в една своя статия. Там, където авторът пише: „Може би някои читатели ще пожелаят да узнаят мнението ми за характера на Печорин. Моят отговор е заглавието на тази книга. „Но това е зла ирония!“ – ще кажат те. Не зная.“ И сега тези думи ми се струват много подходящи да защитят заглавието на онази моя статия – „Теодицеята и правно-философските основания за примат на правото на Европейския съюз над националните правни системи на държавите членки“. Да събереш на едно място правото на Европейския съюз и теодицеята, с основание може да се определи като белег за тежка интелектуална суета. Да не кажа, че може направо да се разглежда като форма на интелектуален ексхибиционизъм. Обаче и аз ще кажа като Лермонтов: Не зная.

Свършвам първия предговор и стигам до първа глава – „Бела“. Вече предвкусявам потапянето в историята за младия руски офицер и кратката му обречена любов с младата кавказка Бела. Но не започвам да чета веднага, защото нещо ми пречи да се съсредоточа. Бела. Бела? Ами да – Бела. И преди да го изрека на глас, усещам вибрацията на телефона си. На дисплея е изписано: Белослава Маринова (брат ми).

Влизам в ресторанта точно в 12:30. Бела е седнала на една отдалечена маса и ми махва с ръка. Пред нея има празна чаша кафе и преполовена бутилка минерална вода. Когато суртинта ми се обади по телефона, останах с впечатлението, че иска да говорим спешно и за нещо важно. Разменяме няколко общи фрази и после аз поставям „Герой на нашето време“ на масата. Белослава я поглежда, но не реагира. Мачка дръжката на червената чанта и гледа встрани.

– Всъщност ние бяхме доста близки и вероятно аз трябваше да разбера какво става.

Според разказа ѝ през последните месеци брат ми бил доста неспокоен. Не бил точно притеснен. А сякаш очаквал да се случи нещо важно и не бил сигурен дали това важно нещо е хубаво, или не. На няколко пъти се опитвала да говори с него за това, но той отклонявал разговора. В един момент тя решила, че това, което го терзае, не било свързано с нея. Помислила си, че по-скоро бил на прага на някакво важно откритие, имащо отношение към работата му.

Белослава изведнъж спира на средата на изречението. Покрай нас току-що е минала трътлеста жена с впита рокля, разносяща парфюм с тежък арабски аромат. Съчетанието на парфюма с миризмата на пържени поп-

чета от кухнята наистина заслужава да бъде почетено с минута мълчание. Въздействието върху Белослава обаче е по-силно. Тя става и се затичва към тоалетната. Връща се след няколко минути и се усмихва извинително. Повдигам въпросително вежди и в отговор тя отново се усмихва извинително. Наистина няма нужда да обяснява. Бела е бременна от Печорин и не може да разбере как е възможно точно в този момент той да търси нещо друго. Но да търси какво?